

IOANA BÂLDEA CONSTANTINESCU

NAUTILUS

ROMAN

HUMANITAS

IOANA BÂLDEA CONSTANTINESCU

NAUTILUS

Prolog

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Prolog

Senzația că sunt sub apă, cu ultima gură de aer împiedicându-mi-se pe gât în jos, m-a vizitat prima oară acum multă vreme. Nu-mi aduc aminte când, exact. Știu doar cum se vedea lumea reflectată strâmb pe jumătatea unei suprafețe transparente. Eu alunec lin, fără să bat din brațe, fără icnete și zvârcoliri, cu ochii deschiși, cu acea unică secundă dinainte de panica sufocării în piept. E o liniște stranie, o concentrare atât de adâncă încât anulează lumea fizică, biologia, iminența dezastrului.

Așa mă simt uneori, înainte să-mi aduc aminte.

Nu-mi place să vorbesc despre asta. Mi se pare vulgar. Durerile mari nu se exhibă. E ca și cum ai plânge în public. Eu plâng des în sinea mea și foarte rar cu martori. Nu înseamnă că m-ar ajuta la ceva. Mă străduiesc să te țin lângă mine. E un eșec programat. Un plonjeu într-o panică sufocantă. Azi am uitat câte cute făceai în colțul ochiului, când zâmbeai. Măine mirosul tău se va mai subția cu un strat.

Îți studiez planșele, refac trasee care au fost ale noastre. Nu iau metrul niciodată. Uneori, prezentul presează, obscen. Facturi de plătit, cumpărături așa-zis vitale, prostii din astea. Trebuie să ies din ale noastre și să intru în ale mele. Atunci funcționez pe două viteze. Tu rulezi constant în mintea mea,

ultimul spațiu pe care îl împărțim. O casă pentru care cum-
părăm împreună mobilă. Câteodată tu vrei mai mult din ea
decât pot să dau. Alteori te superi și pleci puțin. Casa rămâne
goală. Eu rămân cu sentimentul intrusului în propriul cre-
ier. Totul e răvășit. Nu mai găsesc nimic la locul lui. Nu mai
găsesc nimic, în general. Sunt versiunea feminină a lui Oc-
tavian. Trăiesc în bucăți dezarticulate de *acum* și *atunci*. Și
ceva nedefinit pe la mijloc. Un *no man's land* fragil, cum sunt
mai toate lucrurile fără nume pe lumea asta.

Uneori mă pierd în imagini desenate pe tavan noaptea,
când stau cu ochii deschiși, așteptând ceva care nu vine.
Altceva decât somnul sau decât o schimbare în ritmul de lu-
mini nocturne care se fugăresc pe pereți, ori de câte ori un
șofer încearcă să-și scurteze drumul și intră pe străduța
noastră ciudată – un semicerc tembel, ca o virgulă pe întu-
neric. Nu pot să te povestesc. Nu pot să mi te povestesc. Ești
mai mare ca mine. *Larger than life*. Sau poate că ar trebui
să spun *my life*. Peticesc, constant, realitatea. O refac. O stric.
Poate definitiv. Acum am hotărât să o las să moară de moar-
te bună, ceea ce, de ce să mint, mă termină psihic. E ca un
cadavru în dulap, la propriu. Mă spăl, mănânc sau nu mănânc,
dorm sau nu dorm știind că e acolo, e o valiză cu o viață de-
spre care nu mai știu exact ce și cum și când a fost, ceea ce
face ca existența mea, de altfel coroziv de banală, să capete ceva
din angoasele unei vieți de interlop. Nu reușesc să-mi croiesc
drum printre lucrurile care se repetă, îmi simt propria rutină,
îl simt pe *cum a fost* izbindu-se de *cum ar fi putut să fie* și asta
îmi omoară orice chef fabulatoriu. Mă omoară pe mine. Îmi
oprește, literalmente, ceaiul în gât. Nu mă pot decupa de
povestea noastră suficient cât s-o arunc, simbolic, la gunoi. Nu
reușesc să nu mă mai zgâiesc noaptea pe pereți.

Mi te povestesc încontinuu. Mi te povestesc și îți poves-
tesc despre noi. Cred că asta e tot ce mă mai ține. E un fel de

promisiune vitală. Ceva care mă reclamă în integralitatea meschinărilor mele de zi cu zi. Ai devenit o secvență narativă. Nu publică. Personală. Ceva pe care mi-l spun numai mie. Pe care ți-l spun. Ceva mai mare ca puterile mele de-acum. *Larger than life.*

Pont Marie

Cu greu și-ar putea imagina cineva un huruit mai atroce decât cel al unui vagon de metrou care-și sprijină ghearele în oasele omului. (Cum o fi să te lovească ceva atât de puternic, atât de dincolo de însuși sensul violenței, și să nu mori? Să simți cum din tine se desprind așchii, cum te fragmentezi, cum devii cioburi, cioburi care se mărunțesc în continuare mult după ce s-au desprins de tine?...) Sunt sigură că nimeni din cei care s-au aflat atunci în stația Pont Marie, care au urlat, au gesticulat și și-au dus mâinile la ochi, să nu vadă, nu va uita vreodată. Sunetul nu se poate uita. Din el, creierul va construi coșmaruri și nevroze, și psihoze, și depresii. Sunetul e ca un bumerang. Te lovește din nou și din nou. Mușcă. Simți? Eu îl simt mereu.

Dacă sunetele ar trebui traduse, rearanjate logic pentru cineva, așa încât din ele să răsară imagini, ar suna cam așa:

Marc nu murise. E adevărat că în creierul lui se scurtcircuitau Rue Godefroy și Place d'Italie, că în cerul gurii îi atârna un gust (sau poate era un miros?) plumbuit și imprecis ca o greutate fără corp, că undeva, între verde și portocaliu, i se născuse o culoare nouă, care, nu se știe de ce, avea ceva în comun cu brânza, cu ideea de brânză, dar cert e că trăia. Uneori, impulsurile dureroase căpătau forma unui papion cu picățele. Cum o fi? Starea aceea, în care nu mai există decât prin

durere. Creierul s-a ars. Nu mai e decât senzația, animalică. Singura forță care organizează lumea. Singurul lucru care ți-a rămas. O intuiesc, dar rămâne intraductibilă, și efortul de a o înghesui într-o frază sau două, de a o limita, de parcă durerea ar avea limite, mă epuizează de fiecare dată. În mintea mea sau, poate, în mintea lui, trăiesc senzații care la suprafață iese studiat și anemic, când acolo, înăuntru, e o lume aflată în plin seism celular, de revoluție a fluidelor, de sfâșiere a țesutului verbal (în sunete și intenții de sunete), dincolo de semantică, dincolo de interpretabil.

Sunetele, da. Sunetele alea îmi pun mari probleme. Logic, ele continuă așa:

Undeva, în fundal, se auzeau sunete despre care Marc știa, sau știuse, că erau, sau fuseseră, cuvinte, dar înțelesul lor rămânea bine ascuns între faldurile papionului, așa încât sunetele îl copleșeau aproape simfonic. Secrețiile corporale năvăleau peste el și atunci un cuvânt care însemna, concomitent, miros, iarbă, rece și suc de fructe se forma, iluzoriu, o clipă sau două, după care se risipea ca-ntr-un văzduh cu tavan de metal. Lumea aceea de excrescențe și nevralgii muzicale din care era făcut el, un teritoriu căruia nu-i știa granițele și care l-ar fi înspăimântat, dacă Marc ar mai fi putut,

dacă eu aș putea să-l înțeleg cât să-l explorez în detaliu, ah, lumea aceea mă cheamă ori de câte ori vocea doamnei din difuzor spune, undeva, în memoria mea, reală sau imaginată, *Pont Marie* și chipul lui Marc îmi fulgeră în colțul ochiului. Străfulgerau prin ea, sacadat, cosmogonic, demiurgic, cine să mai știe, în nici un caz el și, mai ales, în nici un caz eu, Rue des Cinq Diamants și Rue Julienne, ferestre împânzite de iederă și fețele oamenilor de pe peron. Văicăreala anemică, de copil nătâng, a lui Gustave Douceur, conducătorul care atunci, la 10.45, trecuse sau nu trecuse peste el (asta numai ancheta avea să stabilească și Gustave se ruga la Dum-

nezeul metrourilor din lumea întreagă să colaboreze misterios cu realitatea frustră și hârțogăria ei legală) pe linia 7, direcția Courneuve, în stația Pont Marie, nu însemna nimic pentru el, dar vuia spasmodic și fără sonor undeva la limita percepției conștiente. Din întuneric, literele numelui ei se ridicau, poate, în corpuri de abur colorat – un cocoș, un leu și, parcă, niște hermine care însemnau ceva – și Marc se uita la ele ca într-o oglindă spartă, fără să le înțeleagă, cu toate că buzele voiau să se miște și vârful limbii părea să le deseneze conturul, și dinții, sau ce mai rămăsese din ei, se ciocneau în aceeași încercare, strivind aerul undeva între ghearele cocoșului și botul unei jivine fără trup. BLANCHE. B L A N C H E. B N C H E. Dar nu. Valurile sufocau sunetul și printre buzele întredeschise se scurgea un firicel de spumă. Roz. Poate spumă roz. E roz în mintea mea. Nu știu de ce.

Regina își strângea faldurile imaculate ale rochiei și se îndepărta dintre gândurile lui ciumpăvite sinistru. Singura imagine care, prin cine știe ce conjunctură de sinapse sfârâinde ca filetul unui bec bolnav, mi se desenează clar în minte, când mă gândesc la accident, e cea a unui fund de mare împânzit de cochilii care-l lovesc din toate părțile, ca niște melci bolovănoși, căptușiți cu sidef. Și pe urmă întuneric.

Acolo, în întunericul ăla, sunt eu.

Primul cerc. Octavian

„Ptoză palpebrală“, îi spusese medicul Arabellei, și „e pa-sager, durerea nu există, de fapt, e imaginară“, dar creșteau păduri de măracini pe sub pleoapele închise, ca niște pături de spini sub care fiecare gând era hăcuit. Carne vie. Trecea

prin poveste doamna cea albă și fugeau Kay și Gerda să se ascundă de țepii ei ca niște țurțuri. Îngrozitor de frig.

Pe sub măracinișul de gheață, Octavian nu putea să doarmă deloc.

Așa au trecut două zile.

De-abia în a treia zi, pe Arabella au lăsat-o nervii. Cumva inexplicabil. Nimic nu era diferit de rutina lor obișnuită, nu mai erau la spital, medicamentele păreau să funcționeze. Rămăsese doar teama lui de a închide ochii, nu cumva să vină iar durerea aceea fără nume care îl făcea să nu-și mai poată deschide pleoapele. Pe la opt, când, după o noapte în care desenase același și același cerc în zeci sute sute de mii de variante, Octavian o luase de mână și urlase la ea, lovind cu capul spațiul de-acum gol unde țineau blocurile de desen, Arabella începuse și ea, ca niciodată, să urle. Urlase la el cum nu făcea decât foarte, foarte rar, atunci când o lăsau nervii de oboseală și-i ieșeau picățele roșii pe față și vena de pe tâmplă se umfla, se făcea ca argintul coclit și începea să pulseze puternic, moment în care Arabella se ducea, invariabil, să se uite în oglinda de la baie și „vai, Doamne, uite-așa o să mor, o să-mi crape ceva la cap!“, după care se liniștea și-l îmbrățișa, moale ca o clătită, susurându-i cântecelul despre vulpița firoascoasă până când îi trecea. În dimineața aceea însă, a urlat și ea, în rând cu el, cam zece minute, ca un animal, după care s-a așezat pe jos, lângă el, care lovea mai departe cu capul în salteaua din dreptul geamului, scoțând sunetul acela spart care însemna că nu mai este, s-a terminat, du-te să iei altul, și a plâns liniștit, atât de liniștit, că nici măcar ea nu și-a dat seama că plânge până nu i-a sticlit o lacrimă pe unghie. După care s-a dus să se spele pe dinți, s-a îmbrăcat cu hainele de ieri, l-a încălțat pe Octavian, i-a pus impermeabilul peste pijama și au coborât împreună să ia bloc de desen și culori noi, să nu cumva să se termine și alea. S-au

Întors după alte douăzeci de minute și el s-a ghemuit fericit într-un colț, cufundat în cercurile lui și gângurind mulțumit ca un porumbel cu gușa plină. A desenat aproape două ore, fără oprire, timp în care Arabella a putut să facă duș, așa, cu ușa întredeschisă, cum făcea de obicei, să pună de cafea, să se pieptene, să adune rufele murdare și să se îmbrace cu haine curate. Pe urmă am apărut eu, cu ziarul de dimineață și o baghetă cât mine de mare.

„Bună dimineață“, mi-am început, ca întotdeauna, micul discurs optimist și optimizant. Fețele lor erau pământii, casa arăta ca după potop. Pasul unu. *Captatio*. Hai, Luna, ai mai făcut asta de-o mie de ori.

„Cum ați dormit? Ce face micul artist?“

Dau drumul la radio, încep să tai bagheta, după care forez în frigider, scot pachetul de unt. Miroase a cald și proaspăt și aproape îmi vine să cred că tartinele fac ce mie nu-mi iese, că-i mai îmbunează, cât de cât.

„Nu mai suport“, izbucnește Arabella.

„Poftim? Ai zis ceva?“

Deschisesem dulapul și scosesem farfurioarele cu model albastru. Simțeam că Arabellei i se păreau, toate, cercuri, alte cercuri, grotești, colorate, epuizante, și totuși le-am scos. Cum să eviți concentricul?

„Am spus că nu mai suport.“

„Ei, haide.“ Ce să zic, ce să zic, ce să zic, trebuie să zic ceva, biata de ea, trebuie să zic ceva repede, niciodată nu reușesc să zic ce trebuie și atunci fac tartine, ca tâmpita, una după alta, fac tartinele astea cretine și le pun pe farfurioarele albastre și scârbos de rotunde, pentru că nu știu ce să fac.

„Nu mai ai șervețele, nu? Ai uitat să iei.“

O văd. E proiecție permanentă pe un colț de creier. Arabella. Arabella-de-atunci își întorsese privirea spre geamul întredeschis. Stătuse așa câteva secunde, fără să mai spună

nimic. Își culcușise capul pe propriul umăr colțuros și îngust, după care sughițase scurt, bătând aerul cu mâna stângă, să oprească înaintarea mea idiot consolatoare. Uite-ne.

Degetele mele străbat sfios aerul spre umărul ei, același aer rarefiat dintre noi, aproape alpin, de-atâția ani, până când simt că mi se învâрте puțin capul, obișnuitul vertij tipic acestor momente, și le las să cadă. Rămân acolo, în picioare, fără s-o ating, simțind greutatea mângâierii amputate, cu bărbia înfiptă în coșul pieptului.

Uguitul din camera alăturată a ajuns la noi în cadența obișnuită.

„Octavian!“

Ne-am repezit dincolo, tot ca de obicei, cu jumătate de pas prea târziu. L-am găsit înfășurat în perdele, ca un vierme în coconul lui, rostogolindu-se înspăimântat pe covor, de la un capăt la altul, și scoțând sunețelul lui de panică, despre care știam că avea să crească, să se înfoaie, să devină muget și apoi țipăt strident, care se aude și de la etajul trei. Știam că Madame Hugo va bate întâi în țeavă, o dată, de două ori, de cinci ori maximum, după care va urca, roșie la față, scările până la noi, va suna la ușă, va amenința cu poliția, cu Serviciile Sociale, cu iadul, Satana și Asociația de Locatari dacă Octavian nu e instituționalizat, preferabil în următoarele trei secunde, să se termine odată cu zgomotele permanente, urletele nocturne, plânsetele, cuvintele repetate în acut câte șapte ore, continuu.

„Nu mai suport!“, avea să strige Madame Hugo, repetând cât de înțelegătoare fusese cu necazul Arabellei, invocându-l pe Dumnezeu bietului copil smintit și sfârșind, ca de obicei, cu înșiruirea medicamentelor ei „de nervi“, toate prescrise de un medic cu reputație special pentru ca ea, Madame Hugo, să suporte prezența lor în clădire, în oraș, în viața ei.

Arabella avea să o asculte cu același aer înfrânt, mângâindu-l mereu pe Octavian, din ce în ce mai tulburat de prezența unui obiect uman neidentificat, cum îi spuneam noi după ce Madame Hugo trântea ușa în urma ei, eu aveam să-mi pierd, ca de obicei, răbdarea și să mă rățoiesc până ce, după o nouă serie de văicăreli amenințătoare, avea să-și târșească picioarele butucănoase, în papuci de pluș vișiniu uzat înapoi în apartamentul ei, care, la ora aceea, începea deja să miroasă a tocană de pui și a supă de ceapă.

Pe urmă, încet, încet, peste alte minute, ore, poate, nimeni nu avea de unde să știe, urletul avea să-și diminueze din nou volumul, să descrească până la sunețelul de panică și, apoi, până la uguițul obișnuit, aveam să-l hrănim, să-l spălăm, să-l schimbăm, cu puțin noroc, să-i cântăm un cântecel pe care, nimeni nu avea de unde să știe, el avea să încerce fără succes să-l repete apoi obsesiv, încă o oră sau două, până la șase după-amiaza, când, poate, nimeni nu avea de unde să știe, avea să adoarmă până la opt seara sau până la două dimineața, sau, cu puțin mai mult noroc, până a doua zi la șase, timp suficient pentru ca Madame Hugo să-și mănânce supa de ceapă și tocana de pasăre, să bage și să scoată din cuptor o tavă de plăcintă cu dovleac, să-și facă târguielile pentru a doua zi și să adoarmă în mirosurile de grăsimi, prăjeală și zahăr vanilat din apartamentul ei neaerisit, visând la meniul zilei de mâine, până la următoarea trezire a lui Octavian.

Cam așa a fost. Este. Poate fi. Bun venit în rutina noastră. Știu că e bulversantă. Am să încerc, cât o să pot, ca aceasta să nu devină o poveste despre noi. Suntem ciudat de plicticoși sau plicticos de ciudați. Luați-o cum vreți. Arabella, Octavian și cu mine. Eu sunt Luna.